

[0165]

EAT MEAR OER *SKRIL-GRIL*

Al wol ik neat ynlizze tsjin de forklearring en de ôflieding, dy't de hear Stapelkamp yn *Us Wurk* VIII, s. 70 fan de beide wurden hjirboppe jown hat, ik leau dochs, dat in lytse taheakke fortuten dwaen kin. En dan binammen ien oangeande it adjektyf *gril*. It wurdpear *skril-gril* is in bitsjuttingsûnderskie yn to merkbiten, dat him noch net alhiel trochset hat, nei't it my taliket.

Om soks dúdlik to meitsjen, moatte wy ús efkes op in sydpaed jaen. It docht nammentlik bliken, dat *gril* net allinne as eigenskipswurd, mar ek as haednamme foarkomt. As substantyf fine wy it yn 'e fûgelkunde, dy't it brûkt as sammelwurd foar in great forskaet fan wakker flugge strânfûgeltsjes, 'griltsjes', dêr't men feilich de neikommende soarten ta rekkenje mei:

- Charadrius alexandrinus Linnaeus.	- Grilwylster.
- Calidris minuta (Leisler).	- Griltsje.
- Calidris temminckii (Leisler).	- Skier Griltsje.
- Calidris fuscicollis (Vieillot).	- Greate Gril.
- Calidris alpina alpina (Linnaeus).	- Bûnte Gril.
- Calidris alpina schinzii (Brehm).	- Lytse Bûnte Gril.
- Calidris alba (Pallas).	- Trijeteangril.
- Phalaropus fulicarius (Linnaeus).	- Reade Franjepoatgril.
- Phalaropus lobatus (Linnaeus).	- Bûnte Franjepoatgril.

Yn it algemien kin men de lytse strânfûgeltsjes allegearre bineame mei it stamwurd *gril*, hwat ek mei it Fryske spraekgebrûk strike soe, hwant ornaris wurdt der net folle ûnderskie makke tusken de boppesteande fûgels, dy't sels in bitûfte kender mar skraech útinoar wit to hâlden. De Fryske nammen hjirboppe binne gearstallingen mei it wurd *gril*, dy't ik yn dizze foarm persoanlik útsteld haw, om dêrmei mûlk in ein to meitsjen oan 'e greate bitizing op dit mêd (sjoch ek Tsj. De Vries, *Aves Frisicae*, 2de printinge, 1928, s. 88, 93, 94 en 96) ¹⁾.

In merkteken fan alle fûgels, dy't de folksmûle ûnder 'e namme 'griltsjes' biflapt, is de rêdde en wiffe biweging foar it wetter út en wer efter it wetter oan by eltse weach, dy't op it strân útrôllet. Dus in ûnrêstich wilewarljen.

Nou hâld ik it der foar, dat krekt dat drokke, teisterige, ja faken dwylsinnige biweech, dat sa tekenjend foar dizze fûgels is, ta utering komt yn 'e namme, dy't harren jown waerd. It substantyf *gril* kin faeks in goed ljocht oer *gril* as adjektyf skine litte. Ik achtsje it alteast better en slaen de bitsjuttingen fan *skril* en *gril* net meiinoar lyk, al sille dy yn wêzen wol gearhingje, sa't Chr. Stapelkamp oanjowt. Yn 'e bitsjutting binne dy beide wurden útinoargien, in ûntjowing, dy't net folslein gearfalt mei it ûnderskie tusken statysk en dynamysk, mar al dy kant opgiet nei myn bitinken. Forskate foarbylden, dy't Stapelkamp oanhellet, wize der ek al op, dat de skieding yn bitsjutting tusken *skril* en *gril* net oeral like skerp oanfield wurdt. It eigenskipswurd *skril* binne bigripen lyk as 'kjelwurden, skrik, eangstme en felle kleuren' mei anneks, wylst

1) In list fan Fryske fûgelnammen, lyk as ik dy opmakke haw, sil foar 't neist fan 't jier noch printe wurde yn 'Vanellus', it blêd fan it Boun fan Fryske Fûgelwachten.

gril wol foar in part itselde oantsjutte kin, mar dochs mear nei `biweechlikens, wiffens, wyldens, gedraei, geteister en getsjispel' oerhinget. By it lêste falt de klam dus op de wylde biweging.

My tinkt, wy moatte by de bioardieling fan it wurdpear *skril-gril* likegoed rekkenje mei it gebrûk fan it wurd *gril* as substantyf. It Hollânsk - dat efkes yn 'e flecht wei - ken ek de fûgelnamme `griel' foar *Burhinus oedicnemus* (Linnaeus), mar dy stiet neffens my net op 'e selde streek as `gril, griltsje' yn it Frysk. It giet hjir om in helte manskere, mar skouwe en glûpende dúnfûgel, dy't net graech mank de griltsjes libje soe. Spitigernôch is it komôf fan it Hollânske `griel' my met bikend; ik leau foar 't neist, dat it fan in oare wurdstam ôflaet waerd as Frysk *skril*, *gril*; Grinslânsk *grèl*, Hollânsk *schril* ensfh.

Amsterdam, sellemoanne 1960.

G. P. Hekstra.